

ינואר

2021

מכון הנרייטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות

מועצת ארגוני הילדים והנוער
مجلس منظمات الشبيبة
The Israeli council for youth organizations

פעילות ארגוני הילדים והנוער

בזמן הקורונה

ד"ר עמלי שחף, ד"ר אדר אניסמן, יהודית סימן-טוב

מפת דרכים

רקע ומוטיבציה למחקר

מוקד המחקר

מתודולוגיה

פעילות ארגוני הנוער

בשגרה ובחירום

השפעות הקורונה על הפעילות

התארגנות בחירום

פעילות ממוקדת חניכים

פעילות ממוקדת קהילה

סיכום והמלצות

מטרות ושאלות המחקר

המחקר נערך ע"י מכון סאלד בשיתוף מועצת ארגוני הילדים והנוער בישראל, בין מאי לספטמבר 2020, במטרה לזהות את השפעות הגל הראשון של הקורונה על פעילות ארגוני הנוער.

כיצד פעלו ארגוני הנוער בישראל בתקופת הקורונה?

1

מהי השפעתם ותרומתם הנתפסת של ארגוני הנוער בישראל בעת משבר, בראיית המדריכים ומובילי הארגונים?

2

מהם התובנות, האתגרים וההמלצות להיערכות ולכיווני פעולה עתידיים בראיית מובילי ארגוני הנוער בישראל?

3

מוקדי המחקר

המחקר הנוכחי מתמקד בשלושה היבטים עיקריים:

התארגנות בחירום:

1

גמישות ארגונית

סדרי העדיפויות

הכשרות

פעילות ממוקדת חניכים:

2

שמירת רצף פעילות

יצירת מערך תמיכה

קשר עם המשפחות

פעילות ממוקדת קהילה:

3

מאפייני ההתנדבות

קשרים בין ארגונים

קשר עם הרשויות

שלבי המחקר ומתדולוגיה

מיפוי הפעילות בשגרה ובחירום

שלב
1

ראיונות עם 12 מנהלי ארגוני ילדים ונוער ועם מנכ"ל המועצה: אתגרים, התארגנות וניהול הפעילות במצב החירום.

שלב
2

שאלון שביעות רצון ועמדות למדריכים בארגוני הילדים ונוער בכל שכבות הגיל, בעברית ובערבית.

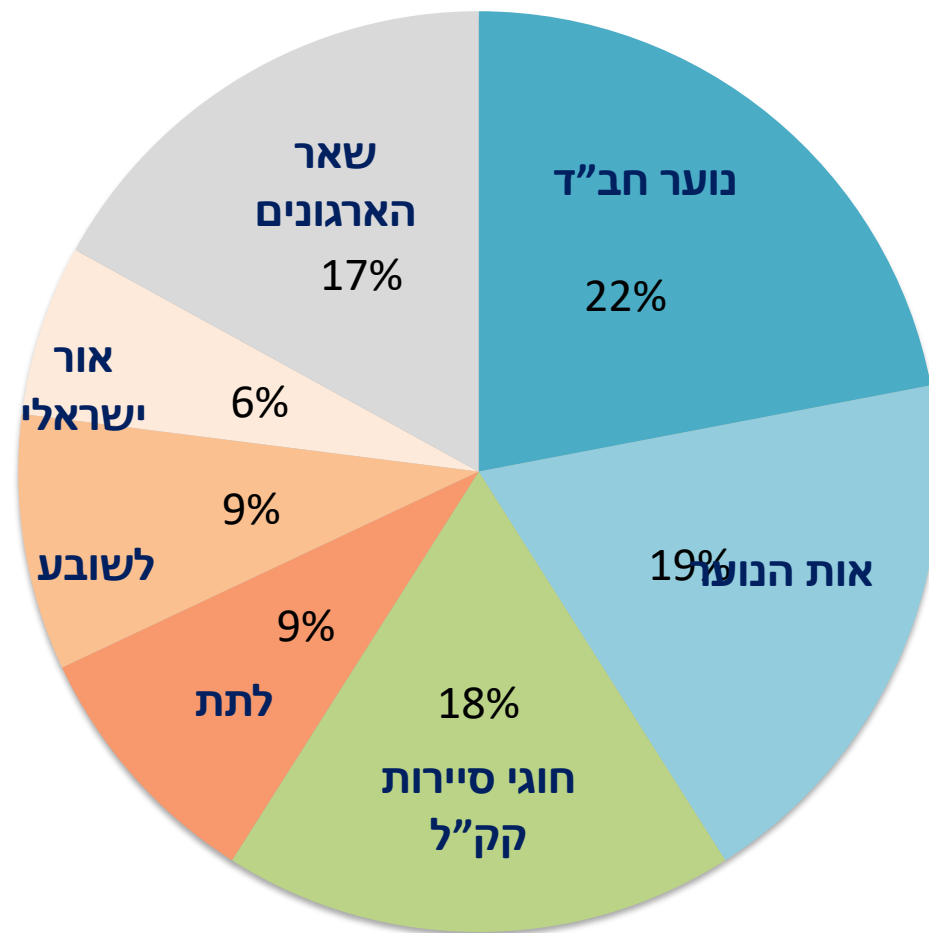
שלב
3

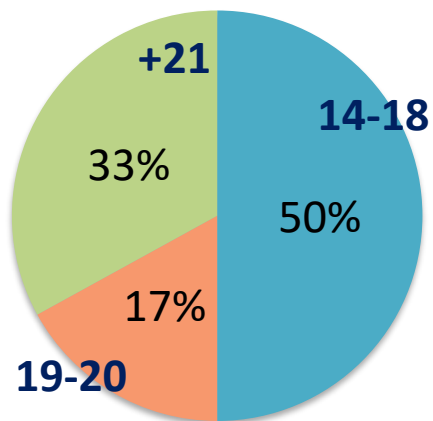
מאפייני רקע

מאפיינים דמוגרפיים של המדריכים המשיבים

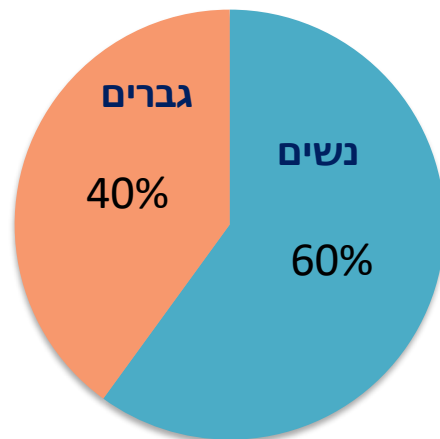
השתייכות לארגון נוער

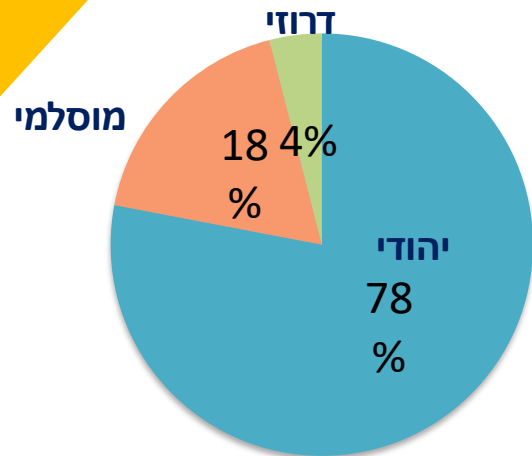
קבוצת גיל

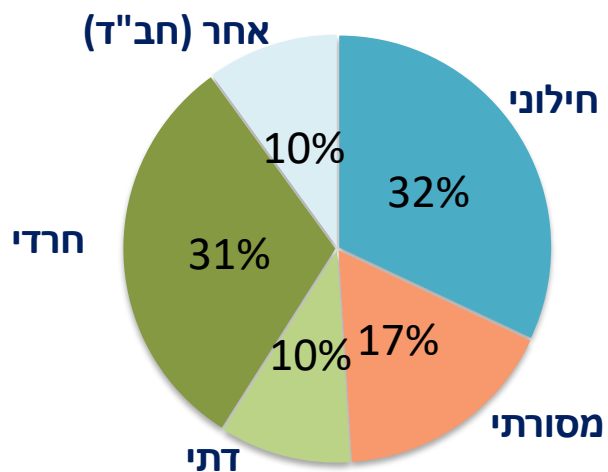
מגדר

מגזר

רמת דתיות

n=186

התארגנות בחירום

השפעות הקורונה על הפעילות

אתגרי זמן הקורונה והתארגנות בחירום

הכשרות

אתגרי זמן הקורונה

מתוך שיחות עם מנהלי הארגונים

מוכנות לחירום

בלבול בשטח בשל המצב החדש

"לא באנו מוכנים. הכל פיתחנו והסדרנו תוך כדי תנועה. היה הרבה חוסר ודאות. [...] אנחנו למודים מתקופות חירום אחרות. [...] פה היציאה מהבית מסוכנת"

מצוקת כוח אדם

אנשי צוות רבים יצאו לחל"ת, ומחסור בכוח האדם בעמדות מפתח יצרו קושי בשמירה על רצף פעילות ומציאת דרכי פעולה חדשות

"בהתחלה היה לנו פקפוקים, אולי חלק אפשר להשאיר, מהר מאוד הבנו שאי אפשר וכלום וסגרנו הכל. [...] ואז התחלנו לחשוב מה עושים"

עבודה מול רשויות

ארגוני הנוער היו במקום נמוך בסדר העדיפויות של הרשויות

"בכל התכניות אנו נשענים על כספי מדינה, כספי עיריה ופילנתרופיה [...] הודיעו לנו שאין פעילות. [...] עבדנו מאוד קשה לשכנע שיש הצדקה לפעילות"

קשיים כלכליים

המצוקה התקציבית מנעה מארגונים רבים לשמור על פעילות קבועה

פעילות בחירום

איך התארגנו הנהלות ארגוני הנוער למצב החירום?

מתוך שיחות עם מנהלי הארגונים

חידוד סדר העדיפויות של הארגון ומיקוד הפעילויות

התאמת ועדכון תכנים קיימים, פיתוח תשתיות קיימות, זיהוי נקודות התורפה וחיזוקן

יצירת תכנים המותאמים למציאות החדשה, הכשרות לאנשי צוות, מדריכים ומתנדבים

תגובה למציאות בשטח ושינוי הפעילויות בהתאם

1 זיהוי סדרי עדיפויות בחירום מתוך אופי ומטרות הארגון

2 התאמת המשאבים למצב החירום

3 הפניית משאבים לקשר עם חניכים ויצירת תכנים

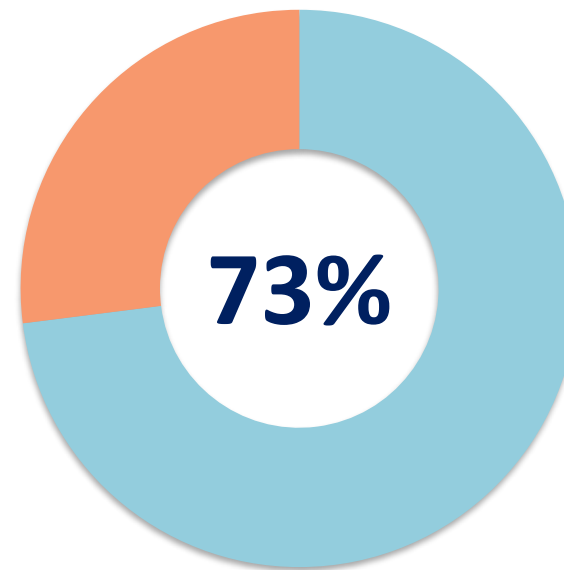
4 שמירה על גמישות ארגונית ופתרון בעיות

הכשרות בזמן החירום

הארגונים הציעו מגוון הכשרות: מתן כלים לצוות מאנשי מקצוע (פסיכולוגים, עו"סים), הכשרות למדריכים למתן כלים רגשיים, טכנולוגיים וקורסי מדריכים מקוונים

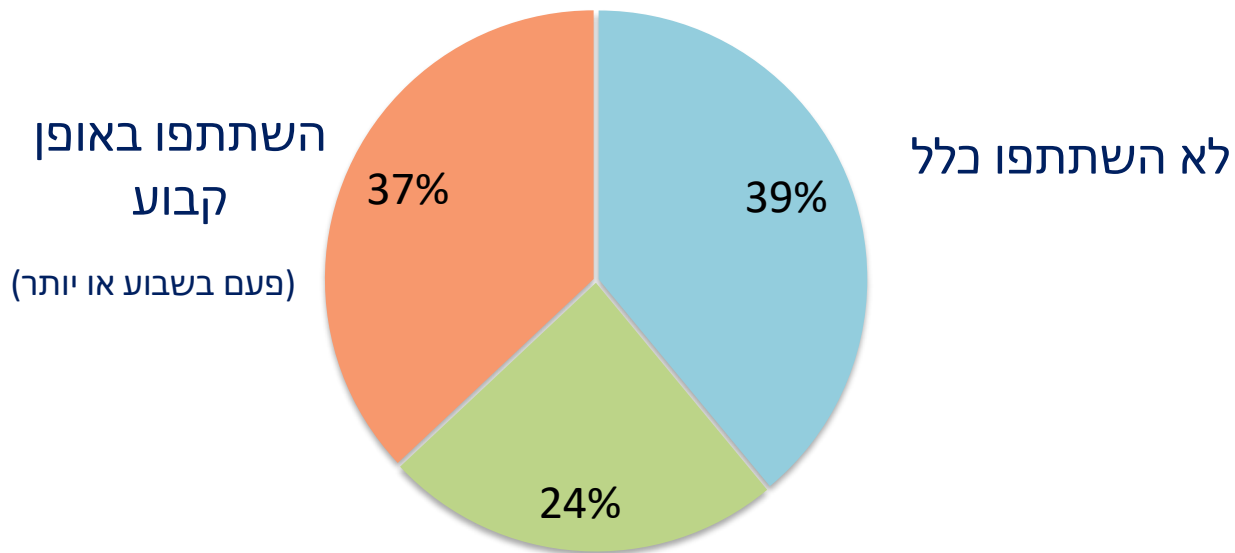
דיווח המנהלים על קיום הכשרות

דיווחו שהתקיימה הכשרה כלשהי במהלך הגל הראשון

דיווח המדריכים על השתתפותם בהכשרות

השתתפו בתדירות נמוכה

(פעם אחת או פחות מפעם בשבועיים)

הפעילות בזמן הקורונה

עמדות והשפעות

מעל ל-80% מהמדריכים הביעו דעות חיוביות כלפי פעילות הארגונים והתנדבות בשגרה ובחירום. **אחוז דומה** הרגישו שארגוני הנוער תרמו בזמן הקורונה באופן כללי ולהפגת בדידות החניכים. **75%** הרגישו כי חשוב שהנוער יתנדב בזמן הקורונה.

לפי מנהלי הארגונים:

קשיים בהתנדבות: בשל חסמים מול הרשויות, מרבית ארגוני הנוער לא יכלו להוביל התנדבות רגילה באופי הארגון.

2

ביטול פעילויות: מצב החירום והסגר הובילו לביטול כלל הפעילות. אנשי צוות רבים הוצאו לחל"ת.

1

קשיים תקציביים: שינוי סדר העדיפויות בפעילות גרר הסטת תקציבי הפעילות השוטפת למטרות אחרות.

3

תפישות המדריכים את הפעילות

מה השפיע על תפישות המדריכים את פעילותם ואת פעילות הארגון שלהם בזמן החירום?
מודל לבחינת גורמי ההשפעה על תפישות המדריכים

22 ההיגדים בשאלון הנוגעים לפעילות בזמן הקורונה חולקו ל-5 גורמים:

ציון ממוצע*

4.3

תפישת חשיבות פעילות הארגון בזמן המשבר

3.6

שביעות רצון המדריכים עם פעילותם בזמן המשבר

3.0

תפישתם של המדריכים את פעילותם בזמן המשבר

3.6

תפישת המדריכים את הכלים שלרשותם ותחושת המסוגלות שלהם

2.8

אתגרים אישיים בהם נתקלו במהלך הפעילות

*התשובות נעו בין כלל לא (1) ועד במידה רבה מאוד (5), מוצגים ממוצעי הדירוג.

הרכיבים המשמעותיים לתפישות המשתתפים

ככל שהרכיבים הבאים דורגו גבוה יותר* ע"י המשתתפים, כך המדריכים דיווחו על תחושת מסוגלות, יכולות ושביעות רצון גבוהות יותר מפעילותם בארגון ומפעילות הארגון ככלל בזמן הקורונה

גורמים דמוגרפיים

גיל

ככל שהמשיב מבוגר יותר, הציון גבוה יותר

מגדר

גברים דירגו גבוה יותר

גורמים הקשורים לתפישות המדריכים

תפישת ארגוני הנוער בשגרה

גישה חיובית לארגון מובילה לציון גבוה

תפישת חשיבות ההתנדבות מבחינה אישית

תפישת חשיבות ארגוני הנוער בזמן הקורונה

גורמים הקשורים לפעילות הארגון

תדירות פעילות הדרכה מקוונות

תדירות השתתפות בהכשרות בזמן הקורונה

תדירות התקשורת עם הורי החניכים בזמן הקורונה

חסמים להתנדבות בארגון

חוסר יכולת להתנדב בארגון ניבא ציון נמוך יותר

מסקנות עיקריות על תפישות המדריכים

שמירה על רצף פעילות והכשרות תרמה למדריכים

רצף הפעילות ושמירה על תדירות פעילות גבוהה תרמה לשביעות רצון המדריכים בתחושת הקורונה ולתחושת המסוגלות שלהם

1

ההתנדבות בארגון תרמה למדריכים

מדריכים שיכלו להתנדב במסגרת הארגון שלהם הביעו שביעות רצון ותחושת מסוגלות גבוהות יותר ממדריכים שלא יכלו להתנדב במסגרת הארגון

2

הממצאים נכונים לחלק גדול מהארגונים שהשתתפו במחקר

למרות השונות בדפוסי הפעילות של הארגונים, המדריכים בארגונים השונים הביעו דעות דומות

3

פעילות ממוקדת חניכים

שמירה על שגרת פעילויות מול החניכים

יצירת מערך תמיכה

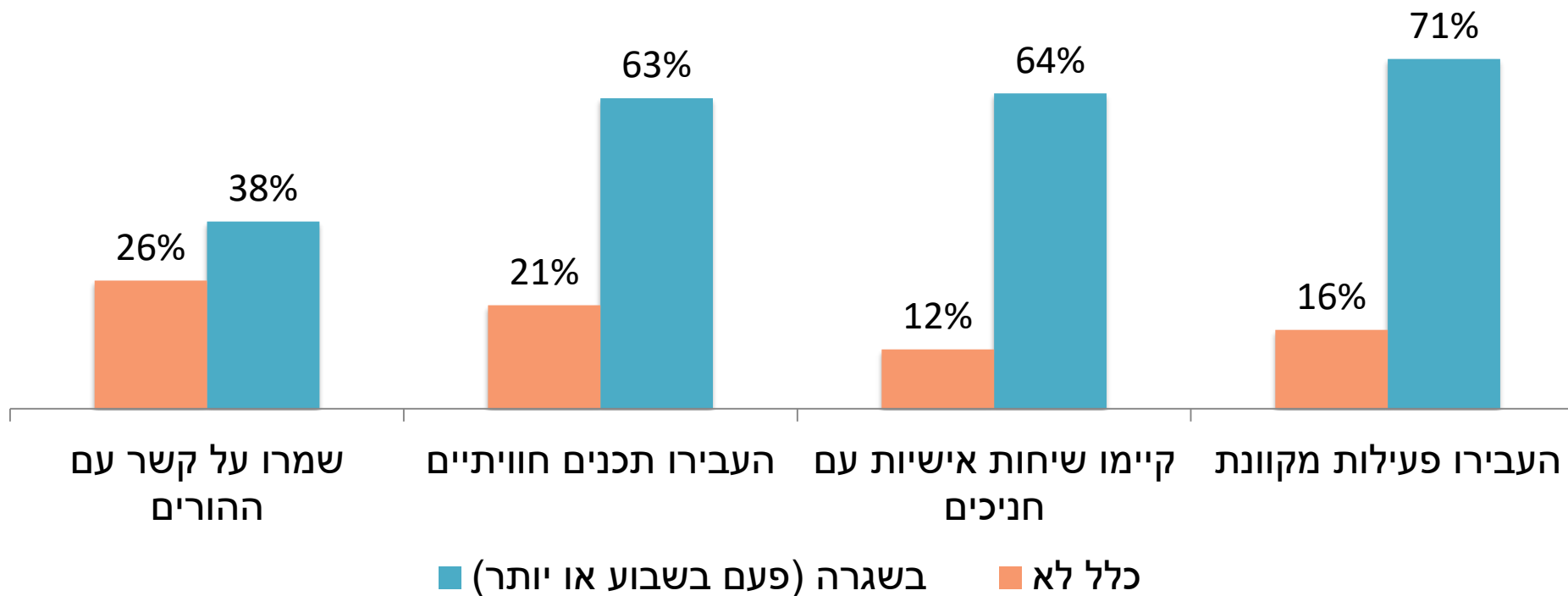
שמירה על קשר עם המשפחות

פעילות ממוקדת חניכים

אחוז המדריכים שדיווחו כי קיימו את כל אחת מהפעולות הבאות:

לפי דיווחי המדריכים, ארגוני הנוער הצליחו ליצור רצף פעילויות מגוון באופן מקוון ולשמור על קשר עם החניכים במהלך הסגר. עם זאת, המדריכים דיווחו פחות על שמירה על קשר עם ההורים.

פעילות ממוקדת חניכים

סיכום: תרשים פעולה ודפוסי התנהלות ע"פ דיווחי המנהלים

שמירת רצף פעילות

הארגונים שמרו על שגרת מפגש עם החניכים באופן מקוון, כולל ימי שיא

הארגונים יצרו תכנים חדשים והתאימו משאבים קיימים

מדריכי ורכזי הארגון שמרו על קשר אישי עם החניכים לאורך התקופה

יצירת מערך תמיכה למשפחות

הקשר עם החניכים אפשר לארגונים לתמוך בחניכים ולהפנותם לאנשי מקצוע

מדריכי ורכזי הארגון שמרו על קשר עם ההורים ותיווכו מידע למשפחות

חיזוק הקשר בין הארגון לקהילה

הכרת המשפחות עזרה לארגונים לקחת בחשבון את צרכי ההורים

שמירה קבועה על קשר עם ההורים חיזקה את הקשר של המשפחות לארגון

אתגרים

אתגרים וחסמים במהלך הפעילות הממוקדת בחניכים נבעו ממגבלות הקורונה והשינוי באופי הפעילות וכמו כן מהאתגרים בהם נתקל הארגון כולו:

מיצוי הטכנולוגיה

”כמו בבתי ספר, אנחנו אותו דבר. התחיל עם [...] המון התלהבות של החניכים, אחר כך כולם מיצו את הטכנולוגיה. [...] התחושה שלי גם כהורה וגם מתוך הארגון שצריך קצת הפוגה מהטכנולוגיה”

מחסור באינטראקציה פנים מול פנים

”רכזי שטח חסר להם השטח [...] אני למשל יודע איך זה לעבוד מהמשרד ולתקשר ולהביא מוצר פרודוקטיבי [...] הם אנשי שטח [...] הם לא מסוגלים להבין את זה שאתה יושב ומדבר מהבית [...]”

צמצום פעילות בשל שינוי סדרי עדיפויות והוצאת צוות לחל"ת

”אני חושב שבדיעבד אף אחד לא צפה שהחינוך הבלתי פורמלי יזרק לסוף הטור [...] המטרה שלנו זה לחזק את האני כדי לחזק את הקהילה [...] ואף אחד לא חשב שיגידו לנו חכו תשארו, אתם לא חיוניים”

פעילות ממוקדת קהילה

חשיבות ההתנדבות לארגונים ולמדריכים

חסמים ופתרונות להתנדבות בזמן הקורונה

פרקטיקות לייעול וטיוב פעילות ממוקדת קהילה בזמן חירום

מאפייני פעילות ההתנדבות

לפי מנהלי הארגונים

למספר ארגונים מועט היה אישור להמשיך בפעילות התנדבותית רגילה ובהתאם לאופי הארגון גם בזמן חירום

השתלבות ביוזמות קיימות ברשות המקומית, בחמ"לים והפעלת פעילויות בקהילה כגון קשר טלפוני עם קשישים

ברוב הארגונים, הסגר הכללי ובעיות אחרות לא אפשרו התנדבות אלא דרך הרשות המקומית או דרך ארגונים אחרים

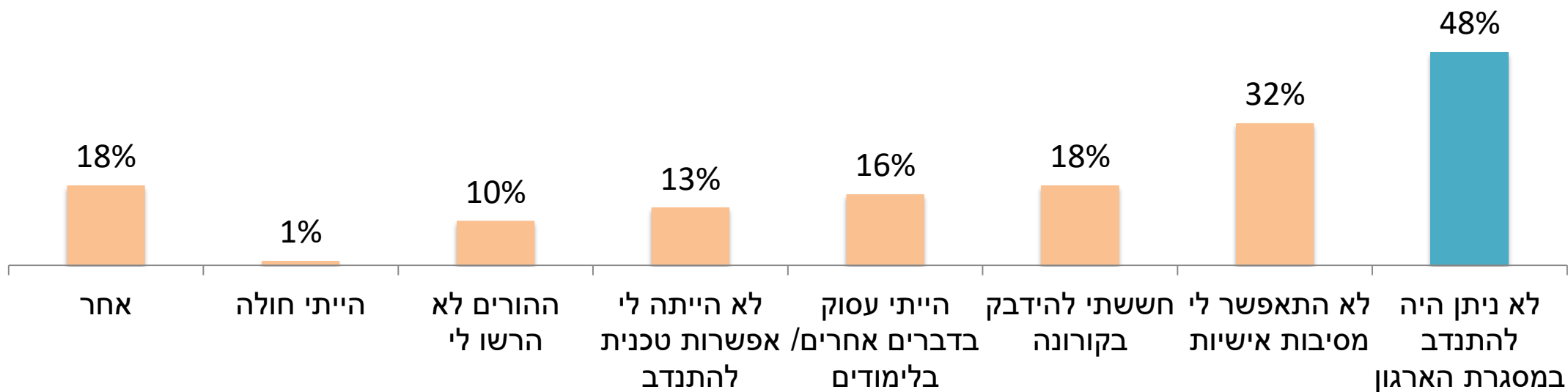
אנשי צוות רבים בארגונים וברשות המקומית הוצאו לחל"ת, מה שהקשה על תיאום התנדבויות.

פעילות ממוקדת קהילה

לא השתתפתי בפעילות התנדבות במסגרת הארגון כי... *

n = 72

26% מהמדריכים שלא התנדבו בארגונם ציינו את חוסר היכולת להתנדב בארגון כסיבה היחידה לכך שלא התנדבו

ההתנדבות במסגרת הארגון

הקשר בין התנדבות במסגרת הארגון והבדלים בשביעות הרצון עם פעילות הארגון

שביעות רצון עם פעילות הארגון בזמן
החירום*

2.9

4

סטטוס התנדבות

39%

לא התנדבו במסגרת הארגון

לא התנדבו כלל + התנדבו
רק במסגרת אחרת

61%

התנדבו במסגרת הארגון

מדריכים שהתנדבו במסגרת הארגון דירגו את שביעות הרצון שלהם עם הפעילות שלהם בארגון בזמן החירום **גבוה באופן מובהק** ממדריכים שלא התנדבו במסגרת הארגון. לא היו הבדלים בין מדריכים שלא התנדבו כלל לבין מדריכים שהתנדבו רק במסגרת אחרת.

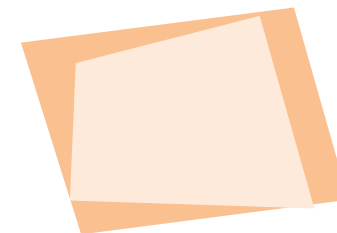

התנדבות בזמן חירום

פרקטיקות לייעול ולטיוב ההתנדבות בקהילה בראיית מנהלי הארגונים

הכנת תכנית מגירה לחירום: הכנת תכנית התנדבות לחירום וזירוז תהליך קבלת אישור התנדבות בחירום

חיזוק שיתוף הפעולה בין ארגונים: זיהוי ארגונים אשר קיבלו אישור להמשיך התנדבות וניתוב בני נוער המעוניינים להתנדב דרך אותם הארגונים

חיזוק הקשר עם הרשויות המקומיות: ייעול תהליכי שיתוף הפעולה בין הארגונים לבין הרשויות המקומיות כך שההתנדבות תוכל להתקיים ברוח הארגון

סיכום והמלצות למודל פעולה

מכון הנרייטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות

בראיית מנהלי וצוותי הארגונים

שאלות להמשך

המלצות

הגדרת המטרה בשגרה בצורה מדויקת וגזירה ממנה של מטרות הארגון בחירום; התכונות לחירום ויצירת תכנית פעולה; שמירה על קשר בין הארגונים בשגרה כי ליצור תכנית פעולה בשגרת החירום

פעילות בחירום

מומלץ לשמור על שגרת הכשרות בזמן חירום, שתתרום לתחושת המסוגלות ושביעות הרצון של המדריכים

השתתפות בהכשרות

שמירה על רצף פעילות וקשר אישי תוך כדי יצירת תכנים ייעודיים תורמת למדריכים ולחניכים בזמן החירום

רצף פעילות

מומלץ לעודד את המדריכים ואת הרכזים לשמור על קשר קבוע עם הורי החניכים ולהגביר את מעורבות ההורים והקהילה בארגון

קשרי קהילה

ההתנדבות תרמה למדריכים. תכנית להתנדבות בחירום תתרום לתחושת החוסן, המסוגלות ושביעות רצונם של המדריכים

התנדבות בחירום

שאלות להמשך

1 כיצד פעלו ארגוני הנוער בעת החזרה לשגרה בין הגל הראשון לגלים הבאים? כיצד התכוננו להמשך הפעילות בצל הקורונה?

2 אילו פרקטיקות שימשו את הארגונים בעת מצבי החירום הבאים? אילו לקחים יושמו ע"י הארגונים?

3 מהם החסמים לטווח הארוך עימם מתמודדים הארגונים? מהי תכנית הפעולה ליצירת שגרת פעילות בקורונה בטווח הארוך?

תודה רבה

